

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ בראשית מבה"ח מרחשון (התוועדות ב), ה'תשל"א

חלק א – יו"ל לש"פ נח, ד' מרחשון, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' שלום דובער ע"ה

בהרה"ח הרה"ת ר' אפרים ע"ה

וואָלף

ממנהלי מוסדות חב"ד בארצנו הקדושה תובב"א

מסור ונתון בלב ונפש לכ"ק אדמו"ר זי"ע

עוסק בצ"צ באמונה ואוהב את הבריות

נקטף במיטב שנותיו בצאת שבת קודש פ' בראשית

לסדר „ואיננו כי לקח אותו אלקים“

אור ללי תשרי, אי דר"ח מרחשון, ה'תשס"א

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי בנו וכלתו

הרה"ת ר' אברהם וזוגתו מרת חי' מרים

בניהם ובנותיהם

מנחם מענדל, לוי יצחק, איתמר, שלום דובער,

חנה, נחמה לאה, אהרן ושמואל

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

וואָלף

הוספה

ב"ה, ז' אדר תשי"ג
ברוקלין.

האברך ... שי

שלום וברכה!

... והנני לחזור פה עוד הפעם עכ"פ בקיצור.

הכוונה בנסיעתנו ל... היתה מעין הכנה לדרכו בחיים, שכיון שנכנס בקשוה"ת בשעה טובה ומוצלחת, היינו להיות איש עומד ברשות עצמו, אן אַ בייטש ממשיג ונהלה, נתנו לו שליחות שהיא בדרך הממוצע בין חיי תלמיד ישיבה וחיי איש חפשי לנפשו. היינו שבאופן רשמי יהי ברשות הנהלת הישיבה ותהי לו שליחות משלו ויתנו לו היכולת למלאותה, אם רק ירצה.

מובן שאי אפשר למלאות שליחות איזה שתהי אם עסוקים ומושקעים בראשו ורובו, טאן ווי עס ווילט זיך, ומצד המדות ולא מצד המוחין, ולכן נתנו לו הוראות ברורות לדעת את המעשה אשר עליו לעשות, והוא:

ללמוד בשקידה והתמדה בהישיבה בכדי לקבל את הסמיכה... ולהוסיף בידיעה בנגלה וחסידות עד כמה שאפשר במשך הזמן עד זמן חתונתו. כל זה הוא בנוגע לעצמו. ובנוגע לנסיון כחותיו והתמסרות לפעולות על הזולת, הנה נמסרה לו שליחות מפורטת, והיא:

להיות מהבונים של ישיבת... ועליו הי להיות דוגמא חי' איך שצריך להיות תלמיד תמים, וגם להשפיע בדבור בתור חבר קשיש על הכתות הקטנות... כמובן שכ"ז צ"ל בנעימות בכדי שיתקבל, ולא בדרך מרות שאין רוצים בהנהגה כזו כשהיא באה מחבר וגם אפי' אם באה מהנהלת הישיבה...

בברכה — המחכה לבשו"ט בהקדם.

פתח דבר

לקראת ש"פ נח, ד' מרחשון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות ב דש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון ה'תשל"א — הנחה בלתי מוגה (המשך ההתוועדות י"ל אי"ה בשבועות הבעל"ט).

*

בתור הוספה — מכתב (תרפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ו תשרי, ה'תשנ"ז,

מאה וחמשים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2016 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ומקור כו'; ואילו נעליים וסנדלים גשמיים שבהם רוקדים בשמח"ת — הרי זה ענין הקשור עם העצם של יהודי, שלוקח את העצם דלמעלה, שהו"ע נעלה יותר גם מהרצון חדש שנעשה ע"י התפלה.

ולהעיר, שגם בכתר יש אבן טובה שמצד עצמה היא דבר גשמי וענין של רשות כו', אבל, לאחרי שקובעים אותה בכתר, הרי היא חלק מהכתר; משא"כ נעליים וסנדלים — גם לאחרי הריקודים נשארים הם דברי הרשות שקשורים עם עוה"ז, ועד שניכר שאלו מקאמינקע ואלו ממעזריטש כו', ואעפ"כ פועלים שימצאו בג"ע.

יב. וזוהי הוראה לכאו"א מישראל — שיש בכחו וביכלתו ליקח עניני העולם, עניני הרשות, ולעשות מהם ענין שנמצא בג"ע.

וגם כשמדובר אודות נעל וסנדל שאינו אלא לבוש הרגל, שהוא החלק היותר תחתון שבגוף, וברגל גופא — לא החלק העליון אלא החלק התחתון, העקב שברגל, שיש בו חיות מועט ביותר⁵³, אפילו פחות מאשר באצבע הקטנה, הנה גם ממנו יכולים לעשות ענין שימצא בג"ע.

ועד שנעשה ענין נעלה יותר מהכתר שקושר מט"ט לקונו מתפלותיהם של ישראל — כיון שיהודי מכניס בזה את כל עצמותו, עד לפשיטות הנשמה, ועי"ז לוקח את הפשיטות שלמעלה⁵⁷.

* * *

בס"ד. שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון, ה'תשל"א.

— התוועדות ב, המשיך להתוועדות יום שמחת-תורה —

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה.

א. יום הש"ק זה שייך ליו"ט — הן מצד היותו "אסרו חג", שפירושו בפשטות, שקושרים את החג וכל עניניו ליום שלאחריו (ומצד זה ישנם כמה ענינים ב"אסרו חג" בנוגע להלכה¹), והן מצד היותו יום השבת שלאחרי היו"ט, שבו עולים כל עניני השבוע, כמ"ש² "ויכולו השמים והארץ וגו'" — "ויכולו" מלשון כליון, שהו"ע העלי' מלמטה למעלה, וגם מלשון תענוג (כפירוש הצ"צ³) — שזהו מ"ש בתפלה "חמדת ימים אותו קראת", וידועה השאלה: היכן מצינו שנקרא "חמדת ימים", אלא הכוונה היא למ"ש "ויכולו גו'", מלשון תענוג⁴. ומובן, שכאשר ב' ענינים אלו באים ביחד, אזי מודגשת ביותר השייכות להיו"ט.

ב. ובזה ניתוסף עוד יותר כאשר השייכות ליו"ט מתבטאת גם בענין גשמי בפועל ממש — שישנם השיריים של סעודת יו"ט⁵.

ובהקדים המסופר בירושלמי⁶: "רבי יוחנן בצפרא הוה נחת לכנישתא והוה מלקט פירורין ואכל" (שהיו נוהגין לעשות סעודת קידוש החודש בבית הכנסת, ומלקט פירורין מהסעודה של אמש, ואכל אותן . . כדי לחבב ולייקר להמתאספים בחבורת סעודת מצוה זו), והיינו, שמצד חביבות הענין דקידוש החודש, היתה חביבה עליו גם סעודת קידוש החודש, ולכן חיפש את השיריים של סעודה זו.

והגע עצמך: ידועה הפלאת גדלותו של רבי יוחנן, כפי שמצינו בכ"מ בש"ס⁷. ומובן עד כמה הי' זמנו מחושב כו'. ואעפ"כ, הקדיש זמן, שימת לב וכחות כדי להשיג השיריים של סעודת קידוש החודש. ומזה

(1) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתכ"ט סי"ז. (5) ראה גם ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון תשכ"ה ס"א (תו"מ חמ"א ריש ע' וש"נ).
 (2) פרשתנו ב, א. (177). וש"נ.
 (3) ראה אוה"ת עה"פ. ועוד.
 (4) ראה גם תו"מ חני"ו ס"ע 158. וש"נ.
 (6) מו"ק פ"ב סוף ה"ג (ובפי' פני משה).
 (7)

רואים גודל הענין של שירי סעודת מצוה, וגם, שע"י השיריים נמשך ענינה של סעודה זו גם בזמן שלאח"ז.

ומזה מובן גם בנדוד, שע"י השיריים של סעודת יו"ט, ממשיכים את ענינו של היו"ט גם למחרתו.

ובפרט שישנם הן שירי "כוס של ברכה", והן שירי הלחם — שיש מעלה מיוחדת בכל אחד מהם:

שירי כוס של ברכה — יין, ש"אין שמחה אלא ביין"⁸, ש"משמח אלקים ואנשים"⁹, וכמ"ש רבינו הזקן בשו"ע¹⁰ ש"עכשו שאין בית המקדש קיים אין יוצאים ידי חובת שמחה אלא ביין", ומשמעות הדברים שזהו חיוב מן התורה; וכיון שיש קשור עם ענין השמחה, הרי זה קשור עם ענינו של היו"ט, ובפרט שמח"ת, שנקרא (בנוסח התפלה שנקבע ע"י אנשי כנסת הגדולה) בשם "זמן שמחתנו".

ושירי הלחם — שעליו נאמר¹¹ "לחם לבב אנוש יסעד", שקשור יותר עם ענין הגשמיות, משא"כ יין שקשור יותר עם ענין הרוחניות, ענין השמחה, וכפי שמצינו גם בתורה בענין "דגנך ותירושך"¹², ש"יין מורה על רזי תורה"¹³, שמזה מובן ש"יין" קשור עם ענין הרוחניות יותר מאשר "לחם".

ג. ועי"ז שמשיכים את היו"ט לאחריו (באסרו חג וביום הש"ק שלאחרי היו"ט), ממשיכים שמחת היו"ט על כל השנה כולה.

ובפרט שההמשך הוא בזמן של רעוא דרעוין, בסעודה שלישית של שבת, שקשור עם הענין ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"¹⁴, עד ל"נחלה בלי מצרים"¹⁵.

ועי"ז פורץ הקב"ה את כל הגדרים, ועד לפריצת גדר הגלות, הן הגלות הפנימי והן הגלות החיצוני, ועד ש"עלה הפורץ לפנייהם"¹⁶, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

8) פסחים קט, א. 9) ס' שופטים ט, יג. 10) אור"ח סתקכ"ט ס"ז. 11) תהלים קד, טו. 12) עקב יא, יד. 13) ראה אמ"ב שער הק"ש ספג"ג ואילך. 14) ויצא כח, יד. 15) שבת קיח, סע"א ואילך. 16) מיכה ב, יג. וראה אגדת בראשית ספס"ג. ב"ר פפ"ה, יד ובפרש"י שם.

בשלמא ציצית ותפילין — עם היותם דברים גשמיים, כיון שנעשים חפץ של מצוה, יכולים להמצא בג"ע; אבל נעליים וסנדלים, שנשארים דברי הרשות — איך מגיעים לג"ע? — ג"ע הוא מקום שבו מאיר אלקות בגלוי (אם באופן של ידיעת המציאות, או כפי שמבואר לפעמים שאפילו מהות אלקות מאיר בגלוי בג"ע⁴⁶), וא"כ, איך מגיע שם דבר גשמי?! — בשלמא גשמיות שנעשה מצוה, כמו ציצית ותפילין, הרי זה מובן; אבל גשמיות שנשאר דבר הרשות — איך נמצא בג"ע?! אם הוא בג"ע, אינו יכול להיות דבר הרשות.

י. ואכן זהו החידוש — שבנ"י יכולים לפעול שימצאו בג"ע גם נעליים וסנדלים שנשארים דברי הרשות.

וזהו גם השייכות של נעלים וסנדלים להקפות דוקא — שהרי גם הקפות הו"ע של רשות, כמבואר בלקו"ת⁴⁷ החילוק בין ניסוך היין שהוא מן התורה, ניסוך המים שהוא הלכה למשה מסיני [וכבר נתבאר הענין באחרונים⁴⁸ — דלכאורה אינו מובן: בנוגע לגדר של הלכה למשה מסיני כותב הרמב"ם⁴⁹ שזהו דבר ש"אין לו רמז במקרא", ואילו ניסוך המים נרמז במקרא בשינויי הלשונות בנוגע ליום השני, יום הששי ויום השביעי⁵⁰], ואילו הקפות "אינו אלא מנהג", כמו ענין של רשות.

אך מצד זה גופא יש בהקפות עליו גדול יותר — ע"ד המבואר בענין "תפלת ערבית רשות"⁵¹, "שהוא מפני שהמשכה זו היא ממקום עליון מאד עד שאין אתעדל"ת מגעת שם כ"כ, לכן הוא רשות, שאינו חובה ממש כו"⁴⁷.

ובזה גופא — הנה נעליים וסנדלים שהם רק מסובב כו' מענין ההקפות, הם ענין של רשות עוד יותר מאשר עצם ענין ההקפות.

יא. וענין זה הוא נעלה יותר מהכתר שקושר מט"ט לקונו מתפלותיהם של ישראל:

תפלה היא ענין רוחני, ועל ידה פועלים רצון חדש (כמבואר בכ"מ⁵² בפירוש "יהי רצון"), שזוהי המשכה שהיא למעלה מהשרש

46) ראה סה"מ תשי"א ע' 9 ובהנסמן שם שסה ואילך). וש"נ. 47) בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א. 48) דרושי סוכות פ, ג. 49) שבת קג, סע"ב. וש"נ. 50) ברכות ד, ב. וש"נ. 51) שורש א. וראה גם אנציק' תלמודית ערך הלכה למשה מסיני בתחלתו (כרך ט ס"ע). 52) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' מד ואילך. ובכ"מ.

זה ישנו גם בשאר המצוות; ואם הכוונה לגשמיות של ציצית ותפילין, שיכולים להיות גם בג"ע — מהו הפלא בנוגע לנעליים בג"ע יותר מאשר בנוגע לציצית ותפילין?!

ז. וכיון שמשתדלים לקשר כל דבר עם ענינים שהזמן גרמא — יש לקשר ענין זה עם מ"ש בקאפיטל תהלים שמדברים אודותיו לאחרונה³⁸:

"למה רגשו גוים ולאומים יהגו גו"³⁹, ובהמשך הכתוב נאמר⁴⁰ "ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו" — שיש ב' פירושים "במוסרותימו" ו"עבותימו": (א) שקאי על תפילין של יד ותפילין של ראש⁴¹, (ב) שקאי על ציצית ותפילין⁴².

וגם כאן צריך ביאור: מדוע נקט ציצית ותפילין דוקא?

ח. ויש לבאר מה שנקט דוקא ציצית ותפילין שמוצאים המלאכים בג"ע:

בסיפור הנ"ל מבואר, שבנעליים וסנדלים שמוצאים בג"ע, מתגאה מלאך מיכאל על מלאך מט"ט שקושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל.

ולכן, בהתאם לנעליים וסנדלים, נקט ענין גשמי ששייך לתפלה (שהיא עצמה ענין רוחני, כמארז"ל⁴³ "איזו היא עבודה שבלב .. זו תפלה") — ציצית ותפילין, ששייכים לתפלה, כמבואר בשו"ע⁴⁴, וכן באגה"ק הידועה של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע⁴⁵.

ט. אבל יש חילוק בין נעליים וסנדלים לציצית ותפילין:

ציצית ותפילין — עם היותם דברים גשמיים, הרי הם נעשים חפץ של מצוה; משא"כ נעליים וסנדלים, הם עניני הרשות, אלא שיש להם שייכות למצוה — הכשר והכנה למצוה, אבל גם לאח"ז נשארים הם עניני הרשות, ולא חפץ של מצוה.

ולכן התפלאו המלאכים למצוא בג"ע נעליים וסנדלים:

38) ראה שיחות	ע"ז ג, ריש ע"ב. יל"ש ישע"י רמז תנב.
39) תהלים ב, א.	43) תענית ב, א.
40) שם, ג.	44) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סכ"ד ס"ב
41) מדרש תהלים עה"פ.	(ציצית). רסכ"ה (תפילין). וש"נ.
42) ירושלמי ע"ז פ"ב ה"א. הובא בתוס'	45) ראה אג"ק שלו ח"א ע' כד ואילך.

ד. דובר לעיל¹⁷ מה שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר לפני שלושים שנה ("ויהי בשלושים שנה"¹⁸), בשמח"ת תש"א, בשם רבינו הזקן, אודות דברי הבעש"ט בנוגע לשמח"ת (כפי שכבר נדפסו הדברים בפרטיות בספר השיחות תש"א¹⁹):

שמח"ת בכלל מאחרים יהודים לקום משנתם. בשבת ויו"ט בכלל מתחיל זמן התפלה מאוחר יותר מאשר בימות החול (כדאיטא בשו"ע²⁰, "משום דבתמיד של ימות החול נאמר בבוקר²¹, ואצל שבת נאמר וביום השבת²², דמשמע איחור²³), ובפרט שמח"ת, ישנים מאוחר יותר, בגלל העייפות מהריקודים בהקפות (הן בשמע"צ ובפרט בשמח"ת, שאז הוא עיקר ההקפות²⁴, כפי שרואים במוחש, וכמ"ש רבינו הזקן בסידורו: "לעשות יום שמיני עצרת ג"כ כמו שמחת תורה .. הקפות כו'"), ולכן מאחרים לבוא לביהכנ"ס.

אבל מלאכים אין להם עבודה זו, וממילא קמים הם בשמח"ת מוקדם כתמיד (כבכל שבת ויו"ט).

ורוצים לומר שירה,

— כידוע פירוש הרב המגיד²⁵ בדברי המשנה²⁶ "כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר", דקאי על מלאכים שעבודתם בשיר כו'.

ולהעיר, שאע"פ שאין זה הפירוש הפשוט במשנה (כפי שכבר עשו מזה רעש כו'²⁷), ששם מדובר על בהמות וחיות (מין החי שלמטה ממין המדבר) — הרי מצינו שגם מלאכים נקראים בשם בהמות וחיות, כמ"ש במרכבת יחזקאל (שלמעלה ממרכבת זכריי) "פני ארי' גו' פני שור וגו'" (לא רק "פני אדם"²⁸, ומהם נשתלשלו בהמות וחיות שלמטה; וגם הפירוש הפשוט ד"שיר", דקאי על טבעת, מתאים לפירוש המגיד שקאי על שירת המלאכים, כי גם ענין השירה הוא באופן של עיגול, כמו טבעת,

17) שיחת ליל שמח"ת ס"ו (לעיל ע' ...)	23) רמ"א שם (סרפ"א).
18) יחזקאל א, א. וראה תו"מ ח"כ ע' 108. וש"נ.	24) ראה גם שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון (התוועדות ב) תשכ"ח ס"א (תו"מ חנ"א ע' 230). וש"נ.
19) ס"ע 31 ואילך.	25) הובא בלקו"ת ברכה צח, א. וראה גם
20) או"ח רסרפ"א ורסתקכ"ט (ברמ"א).	26) תו"מ סה"מ שבט ע' שעג הערה 45.
21) וראה שו"ע אדה"ז שם (ס"ח). וש"נ.	27) שבת רפ"ה (נא, ב).
22) פינחס כח, ד.	28) ראה סה"ש תש"ג ס"ע 111.
23) שם, ט.	28) יחזקאל א, יו"ד.

שהרי כשמסיימים הניגון חוזרים עוד הפעם לתחלתו, וכך הולך ונמשך עד אין סוף²⁹ —

אבל אינם יכולים לומר שירה ללא נשמות ישראל, כמ"ש³⁰ "ברן יחד כוכבי בוקר", "ישראל המשולים לכוכבים", ורק לאח"ז "ויריעו כל בני אלקים"³¹, ולכן צריכים להמתין על נש"י.

וכיון שבינתיים אין למלאכים מה לעשות (שהרי מדובר אודות מלאכים שעבודתם היא רק לומר שירה, או בזמן שאין להם שליחות אחרת מלבד אמירת שירה), ואצל מלאכים כל רגע הוא יקר,

— וכפי שסופר פעם³² ששאלו אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לאמירת "שלום עליכם" בליל שבת, מדוע מיד אחרי שאומרים "שלום עליכם מלאכי השרת", "בואכם לשלום" ו"ברכוני לשלום", ממהרים לשלוח אותם ולומר להם "צאתכם לשלום" ... נומה גם שאמירת "שלום עליכם" .. צאתכם לשלום" אינה נמשכת זמן רב, שהרי אין מאריכים באמירת שלום עליכם, כיון שע"פ דין צ"ל סעודת שבת בהקדם³³, דלכאורה, הרי זה זלזול בכבוד המלאכים? והשיב, שאצל מלאכים כל רגע הוא יקר, וכאשר מתעכבים אפילו רגע אחד, הרי זה גם זמן רב, ונחשב לענין גדול —

אזי הולכים לערוך סדר ונקיון בגן-עדן. ולפתע מוצאים שם דברים שאינם יודעים מה הם: "פֶּאֶדְמִיָּאֲטַקְעֶס, פֶּאָנְטָאָפֶל" (סנדלים, נעליים), ומתפללים על כך ביותר; הם רגילים למצוא בגן עדן ציצית ותפילין, אבל לא "פֶּאָנְטָאָפֶל"...

והלכו לשאול אצל מלאך מיכאל, שרם של ישראל. והסביר להם, שהם מריקודי בני"ע עם הס"ת בשמח"ת, והתחיל למנותם: אלו מקאמינקע ואלו ממעזריטש כו'.

וסיים הבעש"ט, שבזה מתגאה מלאך מיכאל על מלאך מט"ט שקושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל³⁴ — שהוא, מלאך מיכאל, יעשה כתר משובח יותר מה"פֶּאָנְטָאָפֶל" הקרועים של ריקודי שמח"ת.

ה. בסיפור זה יש כמה דיוקים כו', שמהם יכולים ליקח כמה

(29) ראה לקו"ת שה"א, ג.

(30) איוב לח, ז.

(31) חולין צא, ב.

(32) ראה ר"ד ליל א' דחה"ס דאשתקד ח"ח ע' 145). וש"נ.

סו"א (תו"מ חני"ח ע' 96). וש"נ.

(33) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח סרע"א ס"ב.

(34) ראה שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח

מרחשון (התוועדות ב) תשי"ז סכ"ח (תו"מ

מרחשון (התוועדות ב) תשי"ז סכ"ח (תו"מ

מרחשון (התוועדות ב) תשי"ז סכ"ח (תו"מ

הוראות וכו'³⁵, אבל כללות הענין הוא — כמובן מהמשך השיחה — שבזה רואים את גודל אהבת ישראל של הבעש"ט, שהפליא את מעלת הריקודים דשמח"ת ע"י בני", כולל גם אנשים פשוטים, שאינם שייכים להשגת התורה, כי אם לריקודים, ועד שזהו ענין נעלה יותר מתפלותיהם של ישראל שבהם קושר מט"ט כתרים לקונו.

ולהעיר, שלכאורה מורה הדבר על גודל אהבת ישראל (לא של הבעש"ט, אלא) של מלאך מיכאל, שעשה זאת כמה שנים וכמה דורות לפני הבעש"ט, ואין זה חידוש של הבעש"ט.

אך הענין הוא — שקודם זמנו של הבעש"ט הי' הענין רק למעלה, ולא הי' בגילוי בעולם, ואילו הבעש"ט גילה זאת בעולם ע"י דיבורו כו' (וכדברי רבינו הזקן³⁶ שהרב המגיד הי' אומר ענינים בדיבור אף שלא היו מבינים, כדי להמשיך הענין בעולם בגילוי), ולכן מורה הדבר על גודל אהבת ישראל של הבעש"ט, שגילה בעולם את גודל מעלת בני", אפילו אנשים פשוטים, שבריקוד והשמחה שלהם עם התורה בשמח"ת מתבטאת חיבתם לתורה (ובהתאם לכך נעשית גם הנהגתם במשך כל השנה).

ולאחרי שהבעש"ט גילה זאת, הרי זה נמשך ע"י רבינו הזקן גם בחב"ד, ואח"כ נמשך גם בחג"ת ולאח"ז גם בנה"י, ועד שנמשך גם לאומות העולם, ופועל אצלם משמעת גדולה יותר כו'³⁷.

* * *

ו. בסיפור הנ"ל יש כמה דיוקים:

(א) מדוע נאמר שדוקא בשמח"ת מוצאים המלאכים בג"ע נעליים וסנדלים — הרי ענין השמחה ישנו לא רק בשמח"ת, אלא גם בשאר ימים טובים?

(ב) מהו הדיוק שהמלאכים רגילים למצוא בג"ע ציצית ותפילין דוקא?

ואם הכוונה להביא דוגמא מענינים גשמיים (בדוגמת נעליים) שנמצאים בג"ע — אינו מובן: מהו החילוק והעילוי בכך שמוצאים בג"ע ציצית ותפילין יותר ממה שמוצאים שם נעליים — דממה-נפשך: אם הכוונה לרוחניות שבמצוה — לא נוגע ציצית ותפילין דוקא, שהרי ענין

(35) כדלקמן ס"ו ואילך. וש"נ.

(36) ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תסד. (37) חסר הסיים (המו"ל).